

վայրի գաղաններ, ուխտաւորաց կարաւաններ, տօնաւաճառներ, և իւրաքանչիւրն իրենց հանգիստ տեղ կը գտնեն առանց իրարու արգելք ըլլալու: Հընդկաստանի կիզող արեւուն տակ, պանիանի անտառներն են որ քիչ մը ոգի առնել կու տան խեղճ բնակչաց, ուր որ չէ թէ միայն ախորժեղի զովութիւն մը կը տիրէ, այլ նաև ակնահաճոյ կանանչութիւն մը կը տեսնուի, որ Հընդկաստանի մէջ խիստ դժուարագիւտ բան է:

Պանիան մանր և կարմրագոյն սլւտուղ մը ունի որ միայն թռչունները կ'ուտեն. մէջի կուտը անանկ կարծր է որ և ոչ թռչունները կրնան հալեցնել. և շատ անգամ երգիքներուն վրայ ձգելով հոն կը սկսին ծլիլ:

Եւս զարմանալի ծառին վրայ համառօտ տեղեկութիւն մը տալերնէս վերջը, անցնինք հիմա խօսելու Հընդկաստանցւոց աս ծառին վրայեօք ունեցած սիրոյն ու յարգութեանը նկատմամբ:

Իրենց համար սրբազան և աստուածային է այս ծառը իր ունեցած այնչափ գեղեցիկ յատկութեանցը համար, և աս առաւել աւանդութիւն մ'ալ ունին որ վիշտը ըստ չաստուածնին պանիանի ծառի մը տակ ծներ է: Եւս պատճառաւ վրան ամենամեծ խնամք կը տանին, նայելով որ միշտ մաքուր ըլլայ գետինը, չորցած ճիւղերը կտրելով, և ան ոստերն որ դէպ 'ի գետին երկրնալով նորանոր ծառեր կ'ըլլան, որպէս զի քամին բռնութենէն չկտորին, գետինն հողը բլրած և կը բարձրացնեն և ոստին ծայրը հողուն մէջը կը թաղեն որ շուտով արմատ տայ. երբոր ծառը կը ձևանայ նորէն բլուրը վար կ'առնեն: Եւս ծառին խողովներուն և 'ի բնութենէն ձևացած խորանաձև խորշերուն մէջ կը գետեղեն Հնդկաստանցիք իրենց ազգի ազգի չաստուածները խորաններ կանգնելով և նոյն ծառին ճիւղերէն տեսակ տեսակ զարդեր ձևացնելով, ինչպէս են պսակներ, բայց առանց ծառին ճիւղը կտրելու, այլ արհեստով

պսակած և կը յօրինեն ճիւղերը որ չաստուածներուն գլուխը պսակէ:

Ինչպէս Պանգէսի Զուրը սրբազան բան մը համարուելով ամէն տեսակ կրօնական արարողութեանց մէջ կը գործածուի, ասանկ ալ պանիանի ճիւղերը նոյն սրբազան գրոշմը ունին, ինչ որ մեր մէջը ծաղկազարդի օրուան օրհնեալ ճիւղերն ունին: Միշտ իրենց մեռելոց մարմնոյն չորս բոլորը ասով կը զարդարեն, ինչպէս նաև գերեզմաններուն վրայ ալ աս ճիւղերէն կը տնկեն: Հընդկաստանցւոց առջև սրբազան ապաստանարաններ են պանիանի անտառները ամէն տեսակ յանցաւորաց և կենդանեաց համար՝ բաց 'ի աղքատներէն: Բայց հարկաւոր է որ նախ Պրամին մը հոն հաստատած ըլլայ իր բնակութիւնը: Եւս անտառներուս մէջ բացարձակապէս արգիւտած է որսորդութիւն ընելը կամ կենդանեաց ետեւն իյնալով զիրենք հալածելը. անգամ մը քանի մը Ենգղիացի սպայներ հրացանով կապիկ մը ուզելով որսալ, Հընդկաստանցւոց կրօնական նախանձայողութիւնը անանկ գրգռեցին, որ զիրենք կ'ուզէին սպաննել եթէ չփութային փախչելով ազատելու: Եւս աս աստիճան մեծարանաց և յարգութեան նիւթ մը եղած է Հնդկաստանցւոց համար Պանիանի ծառը:

Կարմիր ծով:

Կարմիր ծովը, որուն օգտակարութիւնը օրէ օր երթալով աւելի կ'իմացուի, նեղ ու երկայն ջրանցք մըն է աւելի՛քան եթէ ընդարձակ ծով, որն որ այնպիսի աշխարհքի մը մէջէն կ'անցնի որ գրեթէ բնաւ անձրև չունի, որով գետ մը չկայ որ հոն թափի: Հիւսիսէն գրեթէ ինչուան հարաւ կը ձգուի իր երկայնութիւնը սկսեալ 13⁰ հիւսիսաւ յին զուգահեռականներէն մինչև 30⁰, և ամբողջ երկայնութիւնն է 1,000 մղոն: Մայիսէն մինչև հոկտեմբեր, ըստ

Շնորհաբեր ընտանեկան ատլասներուն, Վարմիր ծովուն երեսը 2 ոտք աւելի ցած է Սիւէզի կողմերը քան զՊապ-իւլ-Սանտէպի : Եւս տարբերութեան պատճառը համարուած է հոնտեղի հիւսիսային քամիներուն բռնութիւնը որ նոյն ամիսները այդ ծովուն վրայ կը յաճախեն և ջուրը դէպ 'ի հարաւ կը մղեն . այս հիւսիսային քամիները ամենէն տաք միջոցին պատահելով ջրին երեսի շոգիացումը իրենց կը քաշեն , կամ թէ ըսենք չեն թողուր շոգոյն վեր բարձրանալը : Շոգիացումէն առաջ եկած ջրին կորուստը , դիտելու հարկաւոր բան մըն է այն ճարտարապետաց , որոնք ջրոց բարձրանալուն կամ ցածնալուն վրայ մասնաւոր զննութիւններ կ'ընեն , մասնաւոր մեծ ջրանցքի մը համար , ինչպէս է կարմիր ծովը , որուն դիրքը շատ յարմար է շոգիացման : Իրեն շտեմարանն է Լաբբիոյ ծոցը ուսկից որ կ'ընդունի իր ջուրը Պապ-իւլ-Սանտէպի նեղուցով որ 1,000 մղոն երկայնութիւն ունի . այդ մեծաքանակ ջրին զանգուածը որ Պապ-իւլ-Սանտէպէն դէպ 'ի Սիւէզ կու գայ խուովայոյզ քամիներէ մղուած , վերի ըստած շոգիացման պատճառաւ ամենեւին նոր ուժ գնութիւն մը չառնէր իր ընթացքին մէջ : Չրին շոգիացումը ոչ միայն բաւական է պարզելու աս բանս , այլ նաև այն ամենայն երևոյթները որ ասկէ առաջ կու գան :

Չրին շոգիացմամբ եղած կորուստը՝ օրուան մէջ միջին հաշուով կէս բթաչափ դնելով , որ մեծ բան մը ըսել չէ , համեմատութեամբ Հնդկային ովկիանոսին որ ինչուան տեղ տեղ մօտ բթաչափ մը ջուր կը կորսնցընէ , կարմիր ծովուն երեսը մեծ փոփոխութիւն մը չկրէր : Սան զի միջին հաշուով ջրին վազուածքը օրուան մէջ 20 մղոն դնելով՝ 50 օր պէտք է ինչուան Սիւէզ հասնելու համար . որով ըսել է 25 բթաչափ կը նուազի Վարմիր ծով մտած ջուրը մինչև որ հասնի Սիւէզ և ասով իր երեսին բարձրութիւնը չայլայլիր :

Բսածներնէս կը հետեւի որ Վարմիր ծովուն երեսը ամէն 20 մղոնին՝ կէս

բթաչափ առիշեղութիւն մը ունի որ իւրաքանչիւր մղոնին՝ բթաչափին քառասներորդ մասը ըսել է :

() րինակի համար , երբ տասը ոտք բարձրութեամբ ջրոյ զանգուած մը Պապ-իւլ-Սանտէպի նեղուցէն ներս մտնելով դէպ 'ի Սիւէզ կ'ընթանայ , օրուան մէջ 20 մղոն կտրելով՝ 50 օր պէտք է ինչուան որ Սիւէզ հասնի , ինչպէս վերն ալ ըսինք . և որովհետև շոգիացումը կը նուազեցընէ իրմէ կէս բթաչափ ամէն օր , այն պատճառաւ մինչև հոն հասնիլը 2 ոտք և մէկ բթաչափ կորսնցուցած կ'ըլլայ իր զանգուածէն :

Վարմիր ծովուն ջուրը , որուն շոգիացումը ասանկ սաստիկ է , բնականապէս աւելի աղի և ծանր պիտի ըլլար որչափ որ դէպ 'ի Սիւէզ մօտենայինք . բայց որովհետև անանկ չէ՝ ուրեմն կը հետեւի որ ծովուն տակէն ուրիշ ընթացք մ'ալ ունենայ նորէն ետ դառնալու համար . վասն զի առանց ասոր պէտք էր որ երթալով աւելնար իր աղիութիւնը : Բսածնիս օրինակով մը ուզելով բացատրել , ենթադրենք որ անօթ մը ունինք մէջտեղէն երկու բաժնուած , որուն վարի կողմը ձէթ ու վրան գինի լեցուցած ըլլանք , և մէջի անջրպետը ծակ մը ունենայ խցանով գոցուած . երբ այս ծակիս խցանը բանանք կը տեսնենք որ ձէթը կը սկսի ծակին մէջէն դէպ 'ի վեր ելլել ու մէկալ կողմանէ գինին դէպ 'ի վար վազել , մի և նոյն ծակին մէջէն իրարու հակառակ ընթացքով : Եսիկայ ահա զգալի օրինակ մըն է Լաբբիոյ և Վարմիր ծովու ջրոց ընթացքներուն , ուր ձէթը կը ներկայացնէ Լաբբիոյ ծոցէն եկած ջրոյ ընթացքը , որ երեսէն կը վազէ , և գինին՝ Վարմիր ծովուն ջուրը որ շոգիացմամբ ծանրացած տակը կ'իջնայ , և վրայի ծանրութեամբը մղուելով ծովուն տակէն հակառակ ընթացքով նորէն դէպ 'ի Պապ-իւլ-Սանտէպի կը դառնայ :